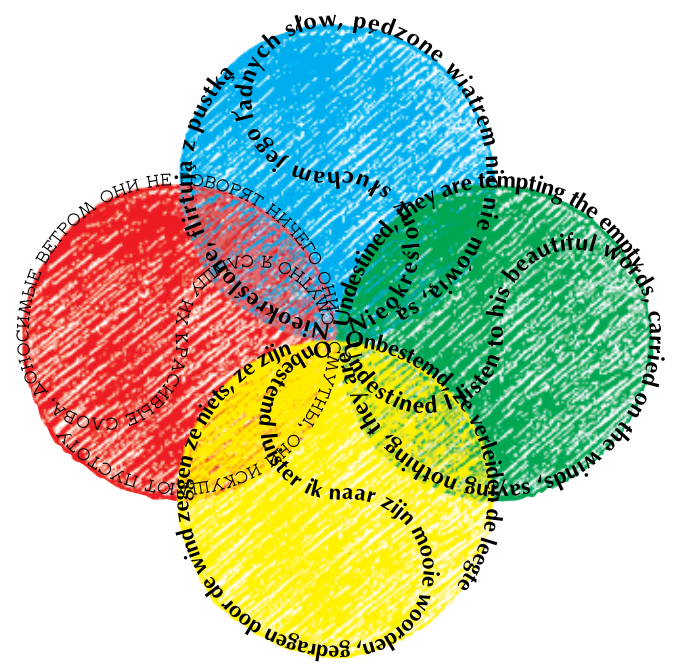

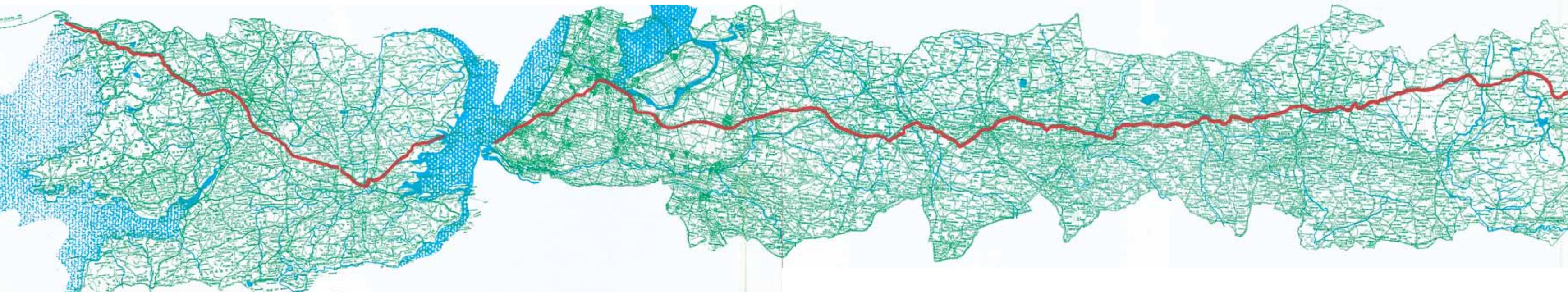
CLIFDEN (PAEDAR O'SCANAILL) XXXX BETHESDA GRONAU BRZESZKUJAWSKI WIEKOWICZE BROJCE KRUZWICA ZALESIE SWARZEDS

Onbestemd Verlangten

Voorbij de taalgrens met *TheLinksProject.com*

Villa d'Arte Kunstredacteur René Seghers spendeerde ruim twintig jaar aan de voltooiing van zijn visuele gedicht Onbestemd. Sinds kort is het resultaat te bewonderen op TheLinksProject.com. Meer dan 500 mensen tussen Ierland en Japan dragen daar het gedicht voor. Maar twintig jaar... is dat niet rijkkelijk veel tijd voor het voltooiën van één gedicht? Van achter het scherm van zijn I-mac haalt Seghers zijn schouders op: "Tijd is een relatief begrip."

TULOWICZE

KREZESZKI KROLOWA

SLUBICZE

LEDNICA

BOLEWICZE

PLOCK

BOCZOW

SEDZIWIY

LUBOVO

NIEWIEZ

Om het gedicht in zijn definitieve online vorm te kunnen presenteren moest Seghers van Clifden in West Ierland tot Tokio in Japan de halve aardbol bereizen. Het gedicht bestaat namelijk niet zomaar uit mooie woorden, maar uit alle voordrachten tezamen van de 540 inwoners van alle dorpen en steden op de route van Ierland naar Japan. Seghers: Het kostte mij twee jaar voorbereiding, zeven jaar uitvoering en nog eens zeven jaar voor het verwerken van de duizenden uren film- en fotomateriaal." De action-dichter tekent daarbij aan te beseffen dat tijd een vluchtige substantie is in de wereld van nu, maar gelooft niet in korte termijn politiek: "Journalistiek is hakken. Een wereld van deadline na deadline. Het mooie aan vrij werk is misschien wel dat er geen deadline op staat. Soms liggen dingen even stil, soms liggen ze jaren stil, maar ze zijn nooit uit mijn gedachten. Ze wachten daar op een doorbraak, waardoor iets in een stroomversnelling komt. In dit geval was de doorbraak mijn ontmoeting met webdesigner Jan Ehrhardt, die het verzamelde beeldmateriaal om wist te zetten in de ultieme visuele online presentatie. Hij implementeerde de films en foto's in Google Earth zodat je nu letterlijk zelf de reis online kunt herbeleven."

OBESTEMD

Zo lang als de uitvoering van TheLinksProject.com duurde, zo kort laat het project zich samenvatten. Seghers: "Begin jaren negentig schreef ik het visuele gedicht Onbestemd. Heel sec luid de tekst:

**Onbestemd luister ik naar zijn mooie woorden
Gedragen door de wind zeggen ze niets,
ze zijn onbestemd,
ze verleiden de leegte**

In de visualisatie (zie elders op deze pagina) loopt die korte tekst door/langs/over allerhande symbolen van religie en politiek. Het gedicht was daar kritisch op, maar stelde geen daad. Het waren uiteindelijk ook weer de zoveelste mooie woorden. Dat is de grens van de taal: woorden zijn geen daden."

Voorbij de grens van de taal

Om te ontsnappen aan die vermaledijde taalgrens bedacht Seghers een constructie, die net gedacht voorbij de grens tussen woord en daad moest voeren. Seghers: "Ik filmde alle voordrachten die inwoners van dorpen en steden tussen Clifden en Tokio reciteerden in hun lokale dialect. Het plan was destijds een audiovisuele presentatie van al die voordrachten te maken, waarbinnen je uiteindelijk hoort hoe de talen door de dialecten verschuiven. Kortom, je hoort door het gedicht heen hoe mensen precies met elkaar verbonden zijn. Zo stelt het gedicht een daad, in plaats van dat het alleen maar iets beweert."

Dat bleek uiteindelijk iets te positief gedacht, want Seghers had geen rekening gehouden met de absolute grenzen die revoluties en oorlogen op bepaalde scharnieren in het Euraziatische

continent aanbrachten: "De gedachte dat de talen door de dialecten stapsgewijs verschuiven moest ik eigenlijk in Ierland al loslaten. Het Gaelic is een geïsoleerde taal, net als het Welsh. Je zou hooguit binnen het geïmporteerde Engels van een verschuiving in dialect kunnen spreken. Het zelfde geldt voor de taalgrens tussen Polen en Duitsland, of de stammen in Siberië ten opzichte van het verplicht gestelde Russisch. In het pre media- en internet tijdperk, kon Stalin hele bevolkingsgroepen deporteren of uitroeien, om vervolgens Etnische Russen naar het vrijgekomen gebied te sturen."

MISLUKT...

Vervelend – toch beschouwt Seghers het project niet als mislukt: "Ik wilde laten zien hoe mensen dan wel met elkaar verbonden waren, vandaar ook de titel: The LinksProject.com. Mijn aanvankelijke aannames over die verbondenheid waren onjuist. Dat klopt. De talen lopen niet vlekkeloos in elkaar over, doordat politiek en religie hier en daar vreselijk hebben huisgehouden. Dat is de eigenlijke boodschap van het gedicht. Niet zozeer dat alle mensen broeders zijn, maar dat je politiek en religie niet kunt vertrouwen."

Tegelijkertijd ontdekte de dichter dat zijn oorspronkelijke aannames over stapsgewijze verandering van dorp tot dorp op een ander punt wel klopte. Seghers: "Op de foto's en film zie je dorpje

voor dorpje een Ier in een Engelsman veranderen, die in een Nederlander, een Duitser, een Pool, een Wit-Rus en een Rus. Via de etnische minderheden in Siberië verandert die oorspronkelijke Ier vervolgens naadloos in een Chinees en een Japanner. Uiteindelijk gaat het daar echter niet om. Onbestemd kent geen vredesboodschap. Het is eerder een monumentale spotprent, die onverkort van toepassing is op de wereld van nu."

PEADAR O'SCANAILL

Een tragikomisch voorbeeld van de wijze waarop religie ingreep in Ierland, gaf de allereerste spreker, Peadar O'Scanail, in Clifden. Seghers: "Clifden ligt in Connamara, aan de uiterste westpunt van Ierland. Ik wilde een wijze oude man als eerste spreker en vond die in de meer dan tachtigjarige O'Scanail. Ik vroeg hem hoe het kwam dat de Ieren zich er door de Engelsen toe hadden laten brengen hun taal op te geven. Hij antwoordde tot mijn stomme dat de Ieren dit vrijwillig hadden gedaan!

O'Scanail: 'Ierland was en is streng Katholiek, terwijl de Engelsen Anglicaans zijn. Omdat de Engelsen vanaf het begin van de negentiende eeuw behalve Ierland ook de rest van de wereld veroverden, beval de Katholieke kerk de Ieren Engels te leren, teneinde in het kielzog van de Engelsen het Katholieke evangelie over de wereld te kunnen verspreiden.'

KAMENSK

BREST
(SEGHERS, LONJA, ZJENIA, YURA)

GOROCHOVEC

SMOLENSK

SARAPUL

JEKATERINABURG

VLADIWOSTOK

URAWA

YAKESHI

TOKYO

DE MUUR

Toen Seghers de eerste schetsen voor Onbestemd optekende, bestond de muur nog. Er was aanvankelijk niet te voorzien dat de reis daadwerkelijk uitgevoerd zou kunnen worden. Seghers: “Wie had er begin 1989 gedacht dat je ooit al filmend en fotograferend door Polen, Rusland en Siberië zou kunnen reizen? Naarmate de tijd vorderde veranderde de wereld echter in het voordeel van het project. De muur viel en er ontstond een vrije doorgang. Het voelde als een teken en ik besloot het echt te gaan doen. Het was niet eenvoudig, maar ik vond steeds net voldoende sponsors om het volgende deel te kunnen uitvoeren. Goede camera’s werden vervolgens compacter, zodat je er makkelijker mee kon reizen. Bij mijn zesde poging slaagde ik tenslotte zelfs voor mijn rijbewijs!”

AVONTURENROMAN

Zeven jaar lang maanden per jaar van huis zijn met hetzelfde vierregelige gedicht, is iets dat waarschijnlijk weinigen vol zouden houden. De dichter werd onderweg wel eens door twijfel en wanhoop overvallen. Seghers: “Ik wil het niet moeilijker voorstellen dan het is. Je gaat naar een plaats en spreekt net zo lang mensen aan tot je een vrijwilliger hebt gevonden. Soms kost dat tien minuten, soms drie dagen. Dat ik dat zeven jaar lang volhield, is te danken aan het feit dat de reis een doel op

zich werd. Mijn dagboeken lezen als een avonturenroman. Het traject Ierland, Wales, Engeland, Nederland deed ik samen met fotograaf Guido van Dooremaalen. Op de eerste dag reed ik twintig kilometer voor Clifden onze gesponsorde Volkswagen total-loss. We overnachtten bij de politieagent die als eerste ter plaatse was. Binnen zijn district reed hij ons de dagen daarna van plaats naar plaats, de rest bezochten we liftend met volle bepakking.”

GEARRESTEERD IN YAKESHI

Van taalproblemen tot gijzeling en arrestatie bleef niets Seghers bespaard. Lezend door zijn dagboeken rijst de vraag hoe het mogelijk is dat Seghers en zijn wisselende metgezellen het avontuur hebben overleefd? Om maar te zwijgen van het feit dat de opnamen werden voltooid. Seghers: “Er zijn momenten geweest dat ik dacht dat er toch ergens iets moest bestaan – tenminste een engel die over mijn schouder meekeek. In de autonome Chinese deelstaat Binnen-Mongolië begreep een agent niet waarom ik een vieze oude man in een verregende modderstraat filmde. Hij vroeg of ik de naam van China door het slijk wilde halen. Samen met mijn staatsgids Deng werd ik gearresteerd en gevangen gezet. Na zeven dagen kwam er een rechter van het provinciebestuur. Omringd door mannen met automatische pistolen stelde hij vast dat ik in een verboden dorp

was geweest: Quagan! Op Dengs verweer dat het opmerkelijk was dat hij een treinticket voor buitenlanders naar een verboden dorp kon kopen, antwoordde de rechter: ‘Ha! Als we overal op zouden zetten welke plaatsen verboden zijn voor buitenlanders, zouden de Amerikanen meteen weten waar onze legerbases liggen! Quagan is een geheim verboden dorp!’ Tegen zoveel logica viel niets in te brengen. Omdat de rechter inmiddels echter begrepen had dat ik met een schizofreen maar onschuldig kunstproject bezig was, werd ik ‘slechts’ het land uitgezet.”

GEGIJZELD IN SARAPUL

In Siberië werd Seghers samen met zijn metgezellen Bart Gerritsen en Lonja Filipovitsj gegijzeld door een kandidaat die zojuist het gedicht had voorgelezen. De man met het postuur van een sumoworstelaar raakte paranoïde door een overdosis wodka. Hij beeldde zich in dat hij Rusland moest redden van drie spionnen. Dreigend met een hakbijl, begon hij aan een kruisverhoor. Seghers: “Lonja, een Wit-Rus, wist te ontsnappen en haalde hulp. Na een uur met de bijl aan de keel kwam de zus van de gijzelnemer binnen. Een tener vrouwtje van amper 50 kilo. Woedend liep ze op haar grote broer toe, stompte hem in zijn gezicht en sloeg hem een hoek in. Een meegekomen buurman trok ons ondertussen de kamer uit en hielp ons ontsnappen. Uiteraard met meenemen van de film met daarop Bijlmans voordracht!”

REISGENOTEN

Onderweg reisde Seghers steeds met andere reisgenoten. Het intense samenleven onderweg leidde in de jaren waarin hij aan de presentatie werkte, tot verrassende inzichten. Seghers: “We reisden op het scherpst van de snede. Met weinig geld en veel ambities. Behalve de indrukken van al die mensen en landen was het samen reizen en leven soms behoorlijk confronterend. Zowel voor mijzelf als voor mijn reisgenoten. Ik ben hun gezelschap vaak pas achteraf gaan waarderen. Te laat natuurlijk, maar bij deze: Guido, Ingrid, Bettina, Joël, Bettina, Olga, Tomek, Alex, Huib, Hiro, Deng, Murielle, Lonja & Bart – bedankt!”

